

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПЕРСОНОГЕНЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ: СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ	9
Барчі Б. В., Васько А. І. Мотивація навчальної діяльності шляхом використання Інтерактивних технологій.....	9
Барчі Б. В., Прокоп М.С. Професійне самовиховання майбутніх фахівців.....	11
Барчі Б. В., Югас О.М. Психологічні особливості професійного спілкування філолога.....	13
Барчій М.С., Воронова О.Ю. Пензелик В.С. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти.....	15
Барчій М.С., Попович А.М. Формування позитивної мотивації учіння молодших школярів в умовах дистанційного навчання.....	17
Барчій М.С., Ямчук Т.Ю. Творча активність людей похилого віку.....	19
Боднар Г.І. Сценічна витривалість та хвилювання під час художнього виконання творів.....	21
Бохонкова Ю. О. Використання особистістю випереджальної стратегії поведінки в сучасних реаліях.....	24
Брецько І.І., Буртин М.І., Бучмей І.І. Вплив стосунків у сім'ї на агресивність у дітей.....	26
Брецько І.І., Бучмей І.І., Козловська Н.В. Соціальна ситуація розвитку в студентському віці.....	28
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тігор М.П. Соціально-психологічна характеристика підлітків, як вікової категорії.....	29
Брецько І.І., Бучмей І.І., Тороній Д.І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності.....	31
Брецько І. І., Бучмей І.І., Цип'ящук А.А. Вплив сімейної депривації на особливості уявлень про майбутнє сімейне життя підлітків.....	33
Брецько І.І., Бучмей І.І., Чекан Н.В. Психологічні напрями становлення економічної ідентичності в ранній юності.....	34
Бугайова Н.М., Бугайова О.О. Адаптація студентів-першокурсників до навчання у закладах вищої освіти.....	36
Воронова О.Ю. Рефлексія як механізм саморегуляції особистості.....	38
Воронова О.Ю., Барчій М.С., Туріна Л.Ф. Особливості впливу рефлексії на пізнавальну активність юнаків.....	40
Гошовський Я.О., Гошовська Д.Т. Особливості родинних зв'язків та шлюбно-сімейних стосунків у сім'ях заробітчан.....	43
Іванюк О.С., Мельник Ю.В. Дослідження духовних цінностей осіб юнацького віку.....	45
Кикоть С.М., Алмашій І.І. Екологопсихологічна модель у формуванні екологічної культури студентської молоді.....	46
Коломієць Л. І. , Литвак Т. Г. . Інноваційний потенціал осіб юнацького віку.....	48
Kostiu S. Manipulation in the context of socio-psychological adaptation of the individual.....	50
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти формування світогляду молодших школярів.....	52
Костю С.Й., Ямчук Т.Ю., Долинай М.І. Психологічні аспекти емоційного розвитку дітей.....	54
Котубей В.Ф., Томинець М.П. Духовний аспект становлення особистості.....	55

assimilation of norms, traditions, group culture. It exists in the conditions of certain adaptive capacities of the individual and depends on the ability to make certain internal transformations in order to correlate their goals, precepts, desires, interests in the goals, desires, interests of others.

The effectiveness of adaptation lies in the adequate perception by the individual of himself and social ties, the violation of which determines the polar tendencies of functioning of the purposeful system "adaptability - maladaptability".

References

1. Присяжнюк М.М. Використання нейролінгвістичного програмування для маніпулювання свідомістю. Соціальна психологія. 2008. № 5. С. 137-141.
2. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. К., 2012. 232 с.
3. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / [В.М.Петрик, В.В.Остроухов, О.А.Штоквиш та ін.]. К. : Росава, 2006. 200 с.
4. Abelson RP, Aronson E, McGuire WJ, Newcomb TM, Rosenberg MJ, Tannenbaum PH. *Theories of cognitive consistency: A sourcebook*. Chicago: Rand McNally; 1968. [[Google Scholar](#)]
5. Feldman, Robert S. (1985). *Social Psychology*. New York McGraw-Hill Book Company.

УДК 159.922.7

КОСТЮ С.Й., ЯМЧУК Т.Ю., ДОЛИНАЙ М.І.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Протягом всього існування людства сімейне виховання завжди займало центральне місце в соціалізації дитини, її адаптації до зовнішнього світу. Саме з сім'ї дитина дізнається про елементарні закономірності існування, за допомогою сімейного виховання у неї складається уявлення про взаємини між людьми і про своє місце в цьому світі.

У зв'язку з цим дійсно важливим і актуальним є питання про формування світогляду дитини як особливої системи уявлення про навколишній світ на певному етапі її розвитку.

Актуальним є принципово важливе положення, що характеризує основний спосіб взаємозв'язку світогляду і «звичайних» психічних процесів типу відчуттів, сприйняття і т.д. Коли мова йде про світогляд як вищу форму уявлення про дійсність, мається на увазі, що в реальному процесі усвідомлення зовнішнього світу над відчуттями, сприйняттями, уявленнями і мисленням не надбудовується якийсь додатковий поверх, який, спираючись на все що знаходиться нижче, являє собою щось від них відмінне, існуюче поза цього [1].

Л.І. Божович звертала увагу на те, що формування світогляду у дитини молодшого шкільного віку є складним психічним процесом, який

проявляється, перш за все, в сприйнятті ним численних «образів» в різних ситуаціях діяльності та спілкування. Ці «образи» спочатку виникають на основі їх зовнішнього бачення, далі на основі їх опосередкованого уявлення. Іншими словами, світогляд – завжди результат соціальної взаємодії дитини і її оточення, в даному випадку сім'ї. Первинні, багаті чуттєвим змістом образи зовнішнього світу інтегруються в єдине цілісне утворення – в уявлення, а потім і в поняття навколишньої дійсності.

Р.С. Немов [2] пише про те, що особливості формування світогляду дитини визначаються безліччю факторів, які й визначають світоглядні особливості дитини. Відомо, що дитина, з'являючись на світ, наділена лише самими елементарними механізмами для підтримки життя. За фізичною будовою, організації нервової системи, за типами діяльності і способами її регуляції людина – найбільш досконала істота в природі.

Л.С. Виготський зазначає кризи, які наступають у дитини в 7 років, і далі отримують розвиток в молодшій школі. До таких криз дослідник відносить: «входження в нову соціальну спільність; здатність і потреба до соціального функціонування; внутрішня позиція школяра; пізнавальні інтереси; прилучення до нового змісту...» [2], що і проявляється в новій системі світогляду, яка знаходиться на етапі формування, через яку дитина починає усвідомлювати себе, усвідомлювати свою роль.

Отже, з нашої точки зору, світогляд дитини – це також сукупність поглядів, оцінок, принципів, що визначають найзагальніше бачення, розуміння світу, його місця в ньому і разом з тим, життєві позиції, програми поведінки, дії дитини, однак, це світогляд в найбільш узагальненій опосередкованій, копіювальній формі.

Виходячи з положення, що світоглядна свідомість є практично духовним утворенням, тобто таким, що реально функціонує в житті людей, можемо вважати її ядром світоглядної культури, до рівня якої підноситься культура життєдіяльності особи.

Світоглядна свідомість - то система життєво-практикованих принципів, установок, орієнтирів і уявлень, регулятивів особи, що складають своєрідний фундамент її відношення до світу. Вони містять в собі основне смисложиттєве навантаження особи.

У функціональному плані світоглядна свідомість передусім є визначником сенсу життя, виявляючи регулюючий вплив на функції конструктивного характеру - евристичні, аксіологічні та прогностичні. Своїм смисложиттєвим "наповненням" світоглядна свідомість звернена у майбутнє, у вибудовування образу бажаного світу, в якому суб'єктивний світ людської особи співпадає із об'єктивним світом умов її самореалізації і саморозвитку.

Основні чинники, які впливають на формування світогляду учнів: виховне значення членів сім'ї, специфіка виховання однієї дитини, внутрішньородинні стосунки й умови, культура домашнього оточення, залучення учнів до участі в домашньому господарстві, розумне використання домашнього бюджету, статеве виховання дітей, взаємозв'язок сім'ї і школи,

вшанування традицій українського народу, виховання бережливого ставлення до речей тощо.

Основні недоліки виховної практики батьків: ігнорування вікових та індивідуальних рис учнів і використання в сімейній педагогіці методів авторитарного стилю.

Основними формами і засобами формування цілісного світогляду в процесі позакласної роботи є предметні гуртки, гуртки художньої самодіяльності, читацькі конференції, тематичні вечори, тижні з різних предметів, зустрічі з видатними людьми, огляди, конкурси, політичні інформації, олімпіади, екскурсії і подорожі, фестивалі, виставки, туризм, читання художньої літератури.

Особливе місце у формуванні світогляду відведено духовно-моральному вихованню та атрибутам людської моральності – гідності, честі, совісті. Засобом емоційного, естетичного, морального виховання виявлено природу (В. Сухомлинський).

На сучасному етапі постає необхідність активізації спрямування виховного впливу на формування правової свідомості, підвищення юридичної обізнаності учнів [1,3].

Отже, аналіз змісту і результатів виховного впливу на формування світогляду учнів дозволив окреслити його у всіх ланках навчально-виховного процесу: етнопедагогічній, пізнавальній, екологічній, моральній, правовій, трудовій, естетичній, профорієнтаційній роботі.

Література

1. Шнейдер Л.Б. Психологія сімейних відносин. Курс лекцій. М., Квітень-Прес, ЕКСМО-Прес, 2000. 215 с.

2. Щербан Т.Д. Компетентність – якісна характеристика спілкування. *Зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України* / За ред. С. Д. Максименка. К.: Гнозис, 2002. Т.4. С.327–332.

3. Юрченко В. М. Психічні стани людини: системний опис: монографія. Рівне, 2006. 574 с.

УДК 159.942:0057.87

КОСТЮ С.Й., ЯМЧУК Т.Ю., ДОЛИНАЙ М.І.
Мукачівський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Спостерігаючи за останніми реформами в сфері освіти, доводиться констатувати, що суспільство не усвідомлює належним чином необхідність серйозного ставлення до розвитку емоційної сфери дитини, потреби дбати про неї не менше, а можливо й більше, ніж про інтелектуальну.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>